

**BİR POLİS
HAFİYESİNİN
HARİKULADE
MACERALARI**

ALEV CAN

NOTLANDIRARAK HAZIRLAYAN
AYŞE AKŞAHİN

YAYIN NU: 1536

EDEBÎ ESERLER: 797

T.C. KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI

SERTİFİKA NUMARASI: 16267

ISBN: 978-605-155-948-3

www.otuken.com.tr | otuken@otuken.com.tr

1. Basım: 2013, Labirent Yayınları

2. BASIM

ÖTÜKEN NEŞRİYAT A.Ş.®

İstiklâl Cad. Ankara Han 65/3 • 34433 Beyoğlu-İstanbul

Tel: (0212) 251 03 50 • (0212) 293 88 71 - Faks: (0212) 251 00 12

Editör: Göktürk Ömer Çakır

Proje Editörleri: Seval Şahin, Banu Öztürk,
Didem Ardalı Büyükarman

Tashih: Zeynep Arpacı

Kapak Tasarımı: GNG Tanıtım

Dizgi-Tertip: Ötüken

Kapak Baskısı: Pelikan Basım

Baskı: ANA BASIN YAYIN GIDA İNŞ.SAN.VE.TİC.A.Ş
Mahmutbey Mah. Devekaldırımı Cad. 2622 Sk. Güven İş
Merkezi No:6/13, Bağcılar / İstanbul
Sertifika Numarası: 20699 Tel: (0212) 446 05 99

Kitabın bütün yayın hakları Ötüken Neşriyat A.Ş.'ye aittir.
Yayınevinden yazılı izin alınmadan, kaynağın açıkça belirtildiği
akademik çalışmalar ve tanıtım faaliyetleri haricinde, kısmen veya
tamamen alıntı yapılamaz; hiçbir matbu ve dijital ortamda kopya
edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

İÇİNDEKİLER

GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE POLİSİYE DİZİSİ	7
ÖN SÖZ	9

BİR POLİS HAFİYESİNİN HARİKULADE MACERALARI

BİRİNCİ MACERA

ÜÇ EL TABANCA	13
---------------------	----

İKİNCİ MACERA

ZİFAF ODASINDAKİ ASILI KADIN	99
------------------------------------	----

GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE POLİSİYE DİZİSİ

Geçmişten Günümüze Polisiye dizisi, yayına hazırlanırken ilk göz önünde bulundurulmuş unsur imla birliğinin sağlanması oldu. Bunun için şu yöntemi izledik:

- 1- Günümüzde kullanılan icat, marifet vb. gibi kelimeler bugünün imlasiyla yazılmıştır.
- 2- Arapça filhakika, maalmemnuniye gibi zarflar bitişik olarak yazılmış, mümkün olduğu kadar uzatma ve inceltme işaretlerinden kaçınılmıştır.
- 3- Ayın ve hemze işaretleri kelimelerin anlamı değişmediği sürece, âdem, adem gibi, kullanılmamıştır.
- 4- Farsça terkiplerde orijinal imla, aşk-ı memnû gibi, dikkate alınmıştır.
- 5- Eser, bir edebî metin olduğu için sadeleştirme yapılmamış, günümüz okurunun anlayabilmesi için bugün kullanılmayan ifadelerin karşılığı dipnot olarak verilmiştir. Ayrıca bugün kullanılmayan ya da az kullanılan kelimeler, kavramlar, isimler dipnotta açıklanmıştır.
- 6- Baskı hatasından kaynaklandığı düşünülen yerlerde metin tamerine gidilmiştir.
- 7- Noktalama işaretlerine mümkün mertebe müdahale edilmemiştir.
- 8- Metinde yer alan yabancı kelimelerin anlamı sayfa sonunda dipnotlarla verilmiştir.

Bu dizinin tekrar yayınlanması konusunda bizi teşvik eden ve tarihin sayfalarında kaybolmuş bu eserleri okuyucuyla buluşturma hevesimizi paylaşan Ötüken Neşriyat'a teşekkür ederiz. Umarız siz okurlar da bu hevesimize ortak olur, polisiyenin muammalı sayfalarında bize eşlik edersiniz.

Seval Şahin
Banu Öztürk
Didem Ardalı Büyükarman

ÖN SÖZ

Ülkemizde son yıllarda polisiye romana karşı ilginin arttığına kuşku yoktur. Buna rağmen polisiye romanın edebiyatımıza girişi ve kendini edebî bir tür olarak kabul ettirebilmesi kolay olmamıştır. Bu türün Türk edebiyatına girişi 1800'lerin sonuna uzanmasına rağmen kendisine bir yer edinmesi neredeyse 1990'ları bulmuştur. Bunun en önemli nedeni polisiye romanın edebî niteliği tartışmasıdır. Nitekim Erol Üyepazarcı, *Korkmayınız Mister Sherlock Holmes! Türkiye'de Polisiye Romanın 125 Yıllık Öyküsü (1881-2006)* adlı eserinde polisiye romanın edebiyatımızda uzun süre ciddi edebiyat türleri içinde sayılmadığını dile getirmektedir.

Dünya edebiyatında polisiyenin ilk örneği Edgar Allen Poe'nun 1841 yılında yazdığı *Morg Sokağı Cinayeti* olarak kabul edilir. Ülkemize polisiye romanların girişi ise bundan kırk yıl sonra çeviri romanlarla gerçekleşmiştir. Türkçede ilk polisiye roman 1881'de Ahmet Münif tarafından çevrilen Ponson de Terrail'in *Paris Faciaları* kitabıdır. Bu tarihten başlayarak ülkemizde 1928'de gerçekleştirilecek harf inkılabına kadar çok sayıda çeviri ve telif polisiye eser yayımlanmıştır. Özellikle II. Abdülhamid'in polisiye romana karşı özel ilgisinin olduğu bilinmektedir.

Türkiye'de polisiye roman türünün ilk örnekleri dünyada dönemin ünlü polisiye romanlarının çevirileri şeklinde olmuştur. Başlangıçta özellikle İngiliz ve Fransız polisyeler çevrilmiştir. Çevirisi yapılan yazarlara bakıldığında Sir Arthur Conan Doyle, Maurice Leblanc, Xavier de Montepin, Gaston Leroux vb. göze çarpmaktadır. En çok eserleri çevrilen yazarlar arasında yine Sir Arthur Conan Doyle, Maurice Leblanc, Xavier de Montepin sayılabilir. Polisiye eserlerin öne çıkan başkahramanları ise, Sherlock Holmes, Nick Carter, Nat Pinkerton ve Arsène Lupin'dir. Ancak Sherlock Holmes ve Arsène Lupin'in diğer polisiye roman kahramanlarından ayırt edici bir özelliği vardır. O da her ikisinin de polisiye roman kahramanı olarak hem doğrudan çeviri eserlerde hem de telif eserlerde ortaya çıkmalarıdır. Nitekim 1928 yılında Peyami Safa'nın Server

Bedi takma adıyla yazdığı *Sherlock Holmes'e Karşı Cingöz Recai* adlı dizi bunun en güzel örneklerinden biridir.

Ülkemizde ilk telif polisiye roman Ahmet Mithat Efendi'nin *Esrar-ı Cinâyât* (1884) adlı eseri olarak kabul edilir. Bunun dışında Ahmet Mithat Efendi'nin 1884'te tefrika edilen *Hayret* ve 1887'de tefrika edilen *Haydut Montari* adlı eserleri bulunmaktadır. Onu *Cani mi, Masum mu?* (1899) isimli eseri ile Fazlı Necib takip etmiştir. 1910'dan sonra telif polisiyeler diziler hâlinde yayımlanmaya başlanmıştır. Ebüssüreyya Sami'nin Amanvermez Avni; Hüseyin Nadir'in Fakabasmaz Zihni; Peyami Safa'nın Server Bedi adı ile yazdığı Cingöz Recai tiplemesinin serüvenleri bunlara örnek verilebilir.

Telif polisiye dizilerin dışında tek bir polisiye eserle de polisiye roman tarihimize katkıda bulunan yazarlar olmuştur. Bu yazarlardan birisi de Alev Can'dır. Yazarın 1928 yılında yayımlanan *Bir Polis Hafiyesinin Harikulade Maceraları* isimli telif polisiyesi mevcuttur. Eserin yayıma hazırlanması sırasında yazar hakkında araştırma yapılmasına karşın herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır. Alev Can isminin yazarın gerçek mi yoksa takma ismi mi olduğu da bilinmemektedir.

Alev Can, *Bir Polis Hafiyesinin Harikulade Maceraları* isimli eserinde polisiye romana ait unsurları ustalıkla kullanırken, olayı çok akıllı bir polis hafiyesi olan Raif Cenap Bey'e çözdürür. Eserde iki hikâye anlatılır: *Üç El Tabanca* ve *Zıfâf Odasındaki Asılı Kadın*. *Üç El Tabanca*, olay örgüsü ustalıkla kurulmuş bir intikam hikâyesidir. Hikâye, bir yankesicinin cebinden çıkan yarısı yırtık bir banknotla başlar. Bu yarım banknotu önemli kılan şey ise üzerinde Raif Cenap Bey ile Bursalı bir tüccarın adının ve bir adresin yazılı olmasıdır. Bu yarım banknotu bulan diğer bir polis hafiyesi Haydar Cemil Bey, banknotu Raif Cenap Bey'e ulaştırması için eski paşalardan olan Hurşit Bey'i ziyaret eder ve banknotu ona emanet eder.

Hurşit Paşa'nın çiftliğinde kızı Nesrin ve Damadı Şadan Bey de bulunmaktadır. Haydar Cemil Bey banknotu teslim ettikten sonra evden ayrılır. Ancak akşam yemeği sırasında elektrikler kesilir. Hurşit Paşa'ya evde bir kişi saldırır ve cebindeki yarım banknotu alarak kaçır. Hırsız, çiftlikte aranırken üç el silah sesi duyulur. Hurşit Paşa'nın damadı Şadan Bey, bahçede kanlar içinde bulunur. Ancak Şadan Bey, hırsız ya da hırsızlar tarafından vurulmuş mudur yoksa intihar mı etmiştir? Şadan Bey'in vurulmasının ardından yeni evli

olan çiftin evliliğindeki sorunlar gün yüzüne çıkar. Olay yerine gelen Raif Cenap Bey konuyu araştırmaya başlar. Banknotta neden Raif Cenap Bey ve Bursalı bir işadamının adı yazmaktadır? Şadan Bey neden vurulmuştur, yoksa intihar etmek mi istemiştir? Bursa'daki adres kime aittir? Tüm bu soruların cevabı ve yırtık banknottaki esrar adım adım çözülmeye çalışılır. Raif Cenap Bey zekâsı sayesinde hiçbir detayı atlamaadan olayı aydınlatmaya çalışır.

İkinci hikâye olan *Zıfaf Odasındaki Asılı Kadın*'da ise kahramanımız Raif Cenap Bey, dönemine göre oldukça ilginç sayılabilecek bir polisiye hikâyede yerini alır. Hikâyeye, yeni evli bir çiftin evlendikleri gece yatak odalarında asılı bir kadının bulunması üzerine kurulmuştur. Hikâyeye, döneminin önemli adamlarından olan Feridun Nafiz Bey ile on sekiz yaşına yeni girmiş ve İstanbul'un önemli ailelerinden birinin kızı olan Nerime Hanım'ın evlilik töreniyle başlar. Nikâh sırasında nikâh memuru Ubeydullah Efendi'nin, Nafiz Bey'in daha önce evlenmiş olduğunu açıklaması tüm davetliler arasında şaşkınlığa neden olur. Çünkü Nafiz Bey çok uzun yıllar en tanınmış bekârlar arasında sayılmıştır. Nikâh sonrasında verilen davette Nerime'nin dayısının oğlu olan Bedri tatsızlık çıkarır ve yeni damat Feridun Nafiz'i yumruklayarak daveti terk eder. Olaylar sakinleştiğinde Feridun Nafiz'e bir garson tarafından bir not getirilir. Notun kimden olduğunu öğrenmek isteyen Nerime cevap alamaz. Düğün günü yaşanan ilginç olaylar silsilesi bununla da sınırlı kalmaz. Yeni evli çift gece evlerine gider. Ancak yatak odalarına girip ışığı açtıklarında yatak odasında asılı bir kadın cesediyle karşılaşılır. Feridun Nafiz, Nerime'yi hizmetçi kadınla bırakıp polis çağırmaya gider ve eve döndüğünde Nerime'nin kaçırıldığını görür; ancak buna engel olamaz. Feridun Nafiz, eşini bulması için Raif Cenap Bey'den yardım ister. Feridun Nafiz'in geçmişinde ne olmuştur, düğün günü gelen notun esrarı nedir, Bedri ile Nerime arasında nasıl bir ilişki vardır, yatak odasındaki asılı kadın kimdir, kadın intihar mı etmiştir yoksa öldürülmüş müdür, katil ya da katiller kimlerdir, Nerime niçin ve nasıl kaçırılmıştır? Tüm bu soruların cevabını Raif Cenap Bey teker teker bulacaktır.

Alev Can her iki hikâyede de Sir Arthur Conan Doyle'un başkahramanı Sherlock Holmes gibi davranmaktadır. Olayları dikkatle araştırır, kendisine yardımcı olan Haydar Cemil Bey'den destek alır.

Detayları gözden kaçırmaz. Olayları çözümlmeden önce olayın gelişimini anlatır ve sıralar, düşmanlarının tuzaklarından ise ustalıkla kurtulmayı başarır.

Kitabın dikkate diğer tarafları arasında, suçluların o dönemin İstanbul'undaki gündelik hayatlarına dair oldukça çarpıcı ipuçlarına yer vermesi ve bu kesimin dil kullanımı yer alır ki bu, başlı başına araştırmaya değer bir niteliktir.

Alev Can'ın *Bir Polis Hafiyesinin Harikulade Maceraları* adlı eseri TÜBİTAK destekli bir araştırma projesi olan "Türkiye'de Polisiye Romanın Tarihsel Gelişimi (1884-1928)" başlıklı çalışma bünyesinde tekrar gün yüzüne çıkarılıp, okuyucusuyla buluşması amacıyla Arap harflerinden Latin harflerine aktarılmıştır. Bu projedeki desteklerini, dostluklarını esirgemeyen Prof. Dr. Seval Şahin, Öğretim Üyesi Dr. Didem Ardalı Büyükarman, Dr. Banu Öztürk ve İpek Şahbenderoğlu'na, anneme ve yıllar önce aramızdan ayrılan sevgili babama, sevgili eşim Alp Akşahin'e, elinizdeki kitabın tekrar okuyucularla buluşmasını sağlayan Ötüken Neşriyat'a teşekkür ederim.

Ayşe Akşahin
Küçükyalı
Ağustos, 2019

BİR POLİS HAFİYESİNİN HARİKULADE MACERALARI

Muharriri: Alev Can

BİRİNCİ MACERA ÜÇ EL TABANCA

Birçok harikuladelikler, esrarengiz vakalar,
aşk, intikam, cinayet, intihar,
takip gibi heyecanlarla dolu millî romandır.

İstanbul

1928

Cumhuriyet Matbaası

Garip ve Karışık Bir Sergüzeşt!..¹

Ilık fakat kapalı bir kânûn-ı evvel² akşamıydı... Şık bir Dodge³ otomobili, Bağlarbaşı'ndan Çamlıca'ya doğru son süratle koşuyor ve tozu dumana katarak mütemadiyen⁴ yol alıyordu.

Güneş, iki bulutun arasına saklanmış sanki dünyaya küsmüştü. Ara sıra bulutlardan sıyrılarak gözüküyor ve sert ziyaları,⁵ otomobilin ayna gibi mavi sathına⁶ çarparak parlıyordu. Dodge, Bulgurlu'ya yaklaşmıştı. İçinde emniyet-i umûmiye⁷ memurlarından Haydar Cemil Bey vardı. İstical⁸ eden bir adam gibi vücudunu rahat koltuktan ileri doğru vermiş, muttasıl⁹ etrafından geçen panoramaları tetkik ederek¹⁰ düşünüyordu. Yüzünün keskin hatlarından, zeki ve kabiliyetli bir adam olduğunu okumak kabil-di. Sakalı bıyığı matruş,¹¹ rengi esmer, boyu orta idi. Üzerinde gayet zarif bir elbise, başında fötr bir şapka vardı.

Müdekkik¹² bir nazar,¹³ koyu siyah ve küçük gözlerinin arkasında gittikçe fazlalaşan bir heyecanın saklı olduğunu derhâl anlardı. Kırmızı ve ince dudaklarının arasına sıkış-

¹ Macera.

² Aralık ayı.

³ Dodge marka otomobil.

⁴ Sürekli.

⁵ Işıkları.

⁶ Yüzeyine.

⁷ Emniyet Müdürlüğü.

⁸ Acele.

⁹ Aralıksız.

¹⁰ İncelereyek.

¹¹ Tıraşlı

¹² İnceleyen.

¹³ Bakış.

tırdığı sigarasının tütününü yanmış ve sigara kâğıdı, esmer ve kof bir izmarit hâlinde kalmıştı.

Otomobil son hızla Bulgurlu'yu geçip Libadiye'ye doğru uçmaya başladığı zaman Haydar Cemil Bey, şoföre doğru uzanarak dedi ki:

“Soldaki büyük demir kapıyı görüyor musun? Ha, işte tam önünde... Dur!..”

Sol tekerlekler yolun kenarında biriken çamurlar içine yaslandı ve otomobil zıngadak durdu. Kapı yarım açıldı. Haydar Cemil Bey, derhâl otomobilden atlayarak içeri girdi ve kumla çakıl döşeli uzun bahçe yolunda hızlı hızlı ilerlemeye başladı. Etrafta ne in ne de cin vardı. Bahçede canlı bir kula bile rast gelinmiyordu. Haydar Cemil Bey kendi kendisine:

Doğrusu Hurşit Paşa hazretlerinin çiftliği çok iyi muhafaza ediliyor, diye düşündü. İleride ufacık bir bahçıvan kulübesi vardı. Emniyet-i umûmiye¹⁴ memuru bunun önünde durdu. Hiç olmazsa Hurşit Paşa'yı buradan sorabilirdi. Etrafa bakındı; hâlâ kimsecikler yok!

Nihayet caminin macunları fırlamış, isli ve örümcekleli penceresini bir kere vurdu. Sonra cevap bekler gibi kulağını ileriye doğru uzatarak dinledi:

Birisi horluyordu....

Demek bahçıvanbaşı horul horul uyuyordu ha! Âlâ!.. Kapı aralıktı. Haydar Cemil Bey oradan yavaşça içeriye girdi. Başını kollarının üzerine yaslayarak uyuyan bahçıvanın yanına yaklaştı, eldivenli eliyle üzerine dokundu:

“Hey, Allah rahatlık versin babalık! Ne rüyalar görüyorsun bakalım?”

Bahçıvan birdenbire afallamıştı. Gözlerini ovuşturarak derhâl ayağa kalktı ve itizar etmek¹⁵ için bin dereden bin

¹⁴ Emniyet Müdürlüğü.

¹⁵ Özür dilemek.

su getirmeye hazırlandı. Fakat Haydar Cemil, ondan daha atik çikarak dedi ki:

“Hadi uzun lafın kısası, paşa hazretleri evde mi; evde ise çabuk benim geldiğimi haber ver!”

Bahçivanbaşı yerden kandilli bir temenna çakarak:¹⁶

“Başüstüne Paşam,” dedi ve uzaklaştı.

Biraz sonra Haydar Cemil Bey, Hurşit Paşa ile çiftlik kâtibinin bulunduğu geniş ve bol ışıklı odaya giriyordu. Hurşit Paşa eski ricaldendi.¹⁷ Haydar Cemil Bey’in babasını da ta balıkhane nazırlığından¹⁸ tanıyordu. Binaenaleyh,¹⁹ bu misafirini büyük bir samimiyetle kabul etti:

“Efendim sıcak su mu, soğuk su mu dökelim? Zat-ı âli-lerini hangi rüzgâr attı bu tarafa? Nasılsınız bakalım ha?”

Haydar Cemil Bey:

“Teşekkür ederim. Yalnız sizinle biraz hususi konuşmak istiyorum da...” diye mırıldandı.

Bunun üzerine Hurşit Paşa hususi kâtibi Sabri Bey’e işaretle dedi ki:

“Siz artık istirahat edebilirsiniz. Yemekten sonra yine mesaimize devam ederiz. Olmaz mı?”

Sabri Bey hiç sesini çıkarmadı. Boynunu kırıp bir reve-rans yaptıktan sonra yavaş yavaş ilerlemeye başladı.

Bu adam kırk yaşında vardı. Boyu biraz uzunca, vücudu adaleli ve kuvvetli görünüyor, yüzünden zekâ ve zarafet okunuyordu ve bu çehrenin şekli, narin burnu, uzunca çenesi insanda ilk baktığı zaman hoş ve sevimli bir tesir bırakıyordu. Gözleri koyu mavi idi. Fakat sert nazarları²⁰ bu küçücük gözlerden mavi bir şimşek gibi çakıyor ve kızıl kirpiklerinin arasından süzülerek bir ok gibi insana tesir

¹⁶ Elini alınâ götürerek.

¹⁷ Devlet adamlarındandı.

¹⁸ Bakanlığından.

¹⁹ Bundan dolayı.

²⁰ Bakışları.

ediyordu. Garip bir hâli vardı bu adamın vesselam... Güzel dense güzel değildi. Fakat böyle birisine aciz ve çirkin demeye de insanın dili varmazdı. Kapıdan çıkarken dedi ki:

“Paşa hazretleri isterseniz ben aşağıya kadar gidip posta kutusunu bir açayım, belki mektuplar, gazeteler filan gelmiştir.”

“Nasıl isterseniz.”

Kapı kapandı ve Hurşit Paşa ile Haydar Cemil Bey başbaşa yalnız kaldılar. Hurşit Paşa, elliye geçmiş ve altmışına merdiven dayamış bir ihtiyardı. Haydar Cemil Bey ona:

“Maşallah sizi bu sefer daha fazla gençleşmiş görüyorum!” dediği zaman garip garip gülümseyip dedi ki:

“Hadi canım siz de artık, biz kötül ettik bir ayağımız çukurda. Doğru söyleyin sahi gençleşmiş miyim?”

“Efendim sizi temin ederim ki...”

“Değişmişim hem de tamamıyla değişmişim değil mi? Filhakika²¹ öyle. Artık ben sizin bildiğiniz eski Hurşit Paşa değilim; elinde sopası bahçedeki fidelikleri çapalayan başı takyeli, uzun patiska entarili Hurşit Paşa değil!

Birdenbire hissiyatımda müthiş tebeddül²² oldu. Bu tebeddülde çok aziz dostum Raif Cenap Bey’in büyük bir tesiri vardır. Yok! Bak bunu inkar edemem. Raif Cenap bilirsün ki çok eski polis şube müdürlerinden, aynı zamanda da kuvvetli polis hafiyelerindendi. Onun birçok ahbabları, dostları vardır. Onun tavsiyesiyle Konya Sanayi ve Maden Bankası’nın meclis idare azası oldum.

İyi ki bugün geldin. Pazar. Yoksa beni kolay kolay evde bulamazdın. İşler öyle çok öyle çok ki. Bahçe ile uğraşmaya vakit bulamıyorum. Ha doğrusu, bu Sabri Bey’i de bana Allah gönderdi. Öyle haluk,²³ öyle nazik, öyle hezarfen²⁴

²¹ Gerçekten.

²² Değişiklik.

²³ İyi huylu.

²⁴ Bilgili.

bir çocuk ki deme gitsin! Yoksa hâlim duman olurdu. Bütün çiftliğin işlerini bir parmağının üstünde çeviriyor. Ha, bak az kaldı söylemeyi unuttuyordum. Ayol, kızım Nesrin'le kocası Şadan da buradalar. Ne dersin, Yakacık'ın havası onlara yaramamış... Çamlıca başka yerdir vesselam. Oh ne rüzgâr efendim, ne rüzgâr! Kofur kofur..."

Hurşit Paşa hazretlerinin çenesindeki makaralar çalmıştı. Maşallah dut yemiş ispinoz kuşu gibi boyuna söylüyordu. Nihayet insafa geldi de karşısındakine de hakk-ı kelâm²⁵ vererek sordu:

"E bakalım sen ne âlemlerdesin? Ne var, ne yok? Bana hususi bir şey söyleyecektin?"

"Söyleyeceklerim çok mühimdir. Ve bu sizin dostunuz olan çok garip ve çok müthiş polis hafiyesi Raif Cenap'la alakadardır."

Hurşit Paşa gözlerini acayip acayip süzerek cevap verdi:

"Peki sizi dinliyorum. Hakikaten iyi buldunuz. Şu Cenap harikadır doğrusu!"

"Önce şunu sorayım ki burada tamamen yalnız bulduğumuzdan emin misiniz?"

"Bittabi²⁶ efendim bittabi, görmüyor musunuz?"

Haydar Cemil Bey, Hurşit Paşa'nın işareti üzerine mesai odasının yanındaki küçük sigara salonuna kadar gidip içeri bir nazar²⁷ atfetti ve burada kimsenin bulunmadığına kanâat-ı kâmile getirdikten²⁸ sonra tekrar odaya girerek, merak içinde bulunan paşanın karşısında oturdu. Sonra sesini gayet hafifleterek dedi ki:

"Paşa hazretleri mesele şudur: Geçen günü, Cumhuriyet Bayramı gecesinde Bursa'dan gelen vapurdaki mü-

²⁵ Söz hakkı.

²⁶ Elbette.

²⁷ Bakış.

²⁸ Emin olduktan.

tezeyin²⁹ rıhtıma çıkarlarken polis taharri³⁰ memurları bir yankesici yakalamışlar. Bana getirdiler. Herifin üzerini ararken kâğıtlarının arasında şunu da buldum, bakınız!”

Haydar Cemil Bey bunu söylerken cüzdanından bir zarf çıkardı. Bunun içinde yarısı yırtık yirmi liralık bir banknot vardı. Ardından, cebinden bir kibrit çıkardı. Yaktı ve alevini bu banknotunun arkasında gezdirmeye, kâğıdı ısıtmaya başladı. Kâğıt ısındıkça üzerinde garip birtakım yazılar peyda oluyordu.³¹ Nihayet bu yazılar o kadar bariz bir şekil aldı ki Hurşit Paşa hazretleri gözlüğünü takmadan şu cümleyi okudu.

*Bursa, Çekirge Caddesi, Molla Kuddusi Sokağı 14
Numarada Hikmet Beyler*

(Raif Cenap Bey)

Bu ne demektir? Bu ne biçim işti. Bir yankesici, bir banknot, gizli bir adres, sonra da meşhur polis hafiyesinin ismi? Hurşit Paşa'nın dimağına bütün bu istifhamlar³² çöreklenip takılmıştı.

“Ben meçhulat³³ içindeyim. Emniyet-i umûmiyenin³⁴ en tecrübe-dîde,³⁵ en ileri gelen memurları bu banknotu muayene ettiler. Onlara göre bu yazıların ve bu banknotun hiçbir ehemmiyeti³⁶ yok. Diyorlar ki: ‘Olsa olsa bu banknotun yarısı hamil olan³⁷ ikinci bir adam, ikinci bir mücrimle³⁸ tanışmaya yarar.’”

²⁹ Süslü.

³⁰ Araştırma.

³¹ Belirliyordu.

³² Sorular.

³³ Belirsizlik.

³⁴ Emniyet müdürlüğünün.

³⁵ Tecrübeli.

³⁶ Önemi.

³⁷ Taşıyan.

³⁸ Suçluyla.

“Ya yankesici ne dedi?”

“O herhangi meçhul bir adamın cebinden çektiği evrak ve paralar arasında bulunmasının melhûz olduğunu³⁹ söyledi. Fakat ben ne olursa olsun bir defa da keyfiyetten Raif Cenap Bey’i haberdar etmeyi muvâfık⁴⁰ buldum. Fakat doğrudan doğruya daireye gitmek istemediğimden kendisine burada randevu verdim. Bu gece saat onda. Şimdi size bu vesikayı bırakıyorum. Hepsini birer birer dostunuza anlatırsınız. Belki çok ehemmiyetsiz⁴¹ bir şeydir. Fakat ben böyle zannetmiyorum.”

Hurşit Paşa kafasını kaşıyarak cevap verdi:

“Ben de sizin fikirdeyim!..”

“Öyle çünkü Raif Cenap Bey’in dünyada birçok düşmanları var ve bu düşmanlar öyle şerî⁴² öyle sabıkalı adamlar ki...”

Haydar Cemil Bey birdenbire sözlerini kesti ve sonra Hurşit Paşa’nın sakalını yakalayarak hiçbir yerden kımıldamaması için işaret etti. Bir dakika yere mihlanmış gibi kaldı ve sonra şiddetle ayağa kalkarak doğruca yandaki odaya doğru koştu ve kapıyı birdenbire açtı.

Tuhaf şey, oda bomboştu. Bir çeyrek evvelki gibi bomboş! Bundan sonra kütüphanenin üzerini örten örtüyü sıyırdı ve bir sürü istif edilmiş kitaptan başka meydanda bir şey görmedi. Bu esnada Hurşit Paşa’nın alaycı ve müstehzi⁴³ sesi işitiliyordu:

“Canım efendim, ne var? Ne oldu?”

Hurşit Paşa bunu söylemekle iktifa etmedi.⁴⁴ Kütüpha-

³⁹ Akla gelebileceğini.

⁴⁰ Uygun.

⁴¹ Önemsiz.

⁴² Kötü.

⁴³ Dalga geçen.

⁴⁴ Yetinmedi.

ne odasının kapısına kadar gitti. Haydar Cemil Bey başını iki tarafa sallayarak diyordu ki:

“Tuhaf şey. Bir gürültü işitir gibi oldum. Hatta gürültü de değil de birisi bizi dinliyordu sanki. Öyle nefes gibi, soluk gibi bir şey.”

“Sahi mi?”

“İhtimal aldanmışım.”

“Zannederim, çünkü kütüphaneye kimsenin girmiş olması melhuz değildir...”⁴⁵

Haydar Cemil Bey hâlâ, var bir şey var amma, der gibi sağ elinin tersini sol elinin içine vuruyordu ve bu gürültüyü düşünüyordu.

Hurşit Paşa kolunu Haydar Bey’in koluna taktı:

“Hadi canım hadi, ne var sanki? diyerek onu eski oturdukları odaya götürdü.

İki eski dost daha bir müddet odada öteden beriden konuştular. Haydar Cemil Bey, kapıdan içeri girerken bahçıvanı uyurken nasıl gördüğünü anlattı.

Hurşit Paşa bunu işitince dedi ki:

“Buna ben o kadar hayret etmem. Çünkü zavallı Durmuş Ağa’nın bugünlerde gecesı gündüzüne uymuyor. Şimdi bütün gece çiftliği gezmek, etrafı teftiş etmek de başında. Bilmem ne oldu, bilmiyorum; bizim koskoca dağ gibi çoban köpekleri bir gecenin içinde esrarengiz bir surette zehirlendiler. Şimdi, Durmuş Ağa her gece çiftlikte bahçede sabaha kadar nöbet bekliyor.”

Muhavere⁴⁶ birkaç dakika bu minval üzere⁴⁷ devam etti. Sonra Haydar Cemil Bey, Hurşit Paşa’dan müsaade alarak odadan dışarı çıktı. Kapının eşiğinde kâtib-i husûsî⁴⁸ Sabri Bey’le karşılaşmışlardı. Sabri Bey dudaklarının arasına

⁴⁵ Akla uygun değildir.

⁴⁶ Konuşma.

⁴⁷ Biçimde.

⁴⁸ Özel sekreteri.

bir sigara sıkıştırmış, kolunun altına da posta kutusundan aldığı mektupları, gazeteleri almıştı. İki adam birbirlerine gayet soğuk bir selam verdiler.

Biraz sonra emniyet-i umûmiye⁴⁹ memurunu hamil olan⁵⁰ otomobil Bulgurlu'ya oradan Üsküdar'a doğru yol alıyordu.

Hurşit Paşa ise merak içinde idi. Bu yarısı kopmuş esrareniz banknot nedir? Bunun üzerine Raif Cenap Bey'in ismi niçin yazılmıştır? Emniyet-i umûmiye müdirâtı nasıl bu noktayı halledemezler?

Ah işte tam bu esnada Sabri Bey odaya girdi. Hurşit Paşa ise elindeki banknotu ikiye bükmüş ve cüzdanının içine yerleştirmişti. Sabri Bey'i görünce:

"Ha siz misiniz?" dedi ve cüzdanını ceketinin sağ cebine yerleştirdi. Sabri Bey yerine oturdu ve her ikisi de çalışmaya başladılar.

2

Şadan Bey İntihar mı Etti?

O akşam konağın büyük salonunda herkes sofranın başında toplanmıştı. Hurşit Paşa, refika-i muhteremleri⁵¹ hanımefendi, Nesrin Hanım, Şadan Bey ve daha birçok davetliler...

Tam saat onu çaldığı zaman hizmetçilerden biri Hurşit Paşa'nın kulağına eğilerek gayet hafif bir sesle dedi ki:

"Beklediğiniz zat geldi. Sizi büyük salonda intizar ediyor."⁵²

"Pekâlâ şimdi geliyorum!"

⁴⁹ Emniyet Müdürlüğü.

⁵⁰ Taşıyan.

⁵¹ Saygıdeğer karısı.

⁵² Bekliyor.

Hurşit Paşa sofrada bulunanlara birer kelime ile itizar ederek⁵³ kapıya doğru yollandı.

Yemek odası, alt tarafı baştan başa kateden geniş bir koridorun büyük salonuna merbuttu.⁵⁴ Sağda ve solda da birçok kapılar vardı. Çiftliğin hususi motorundan alınan elektrik kuvveti bu koridoru güneş gibi aydınlatıyordu. Hurşit Paşa hazretleri, bir iki tek rakının verdiği sermes-ti⁵⁵ ile yavaş yavaş koridorda ilerliyor; biraz evvel Haydar Cemil Bey'in anlattığı karışık ve esrarengiz meseleyi düşünüyor ve:

“Bütün bu esrarı öğrenmek isterdim. Acaba dostum meşhur polis hafiyesi Raif Cenap Bey bu hususta neler söyleyebilecektir?” diye mırıldanıyordu. Bu esnada paşa mesai odasının kapısına yaklaşmıştı. Birdenbire elektrikler söndü. Koridor katran gibi karardı.

“Ne oldu, ne var?”

Hurşit Paşa hayretler içinde kalmıştı. Başka hiçbir şey söyleyemedi. Söylemeye fırsat bulamadı. Koridorun köşesinden kurşun gibi fırlayan bir gölge ılık çalarak Hurşit Paşa'nın üstüne doğru atılmıştı.

Neye uğradığını şaşırان Hurşit Paşa, bir anda muşta⁵⁶ ile mücehhez⁵⁷ bir yumruğun altında sersemlemişti.

Bu esnada paşanın sağ eli gayr-ı şuuri⁵⁸ bir surette cüzdanının bulunduğu cebe gitmişti. Diğer eliyle de etrafta bir istinadgâh⁵⁹ arıyordu. Birdenbire demirli bir el, bileğini tutup bükerek elini cebinden çıkarmaya teşebbüs etti. Herif bu esnada diğer kolunu paşanın boynuna sarmış, onu olanca kuvvetiyle sıkmaya başlamıştı. Hurşit Paşa in-

⁵³ Özür dileyerek.

⁵⁴ Bağlı.

⁵⁵ Sarhoşluk.

⁵⁶ Kunduracıların deriyi inceltmek için kullandıkları madeni top.

⁵⁷ Kuvvetli.

⁵⁸ Şuursuz.

⁵⁹ Dayanacak yer.